

Heeft u zelf een interessant weetje of wil u zelf een artikel schrijven voor onze krant?
Laat het ons dan zeker weten.

de redactie,
Nelly, Alex, Inge

Voorwoord Buurtkring Hertoghe

Sint Maarten en de brandstapel
De kleintjes genieten ook

In de november 2021 editie van Hertoghe Actueel stellen wij u niet één maar drie burens voor, samen met hun winkel en taverne. Verder krijgt u van Inge, onze buurtcoach, buurt activiteiten, nieuwtjes en akties te horen. Zoals gebruikelijk deelt Alex Elaut's weer de resultaten van zijn research met u en voor de geïnteresseerden is er een gedetailleerde uiteenzetting over Sint Martinus.

Sint Martinus is een populaire heilige, patroonheilige van veel kerken en parochies. Het kerkelijke feest van St. Martinus wordt ieder jaar op 11 november gevierd. Op de avond vóór de herdenkingsdag wordt op veel plaatsen nog altijd een Sint Maartensvuur ontstoken. Voor de kleintjes altijd spannend, die grote brandende vuurstapel in het donker van de novemberavond. Veel leesplezier.

Voor het Kernteam Nelly Bongers

Nieuws van de Buurtcoach

Driewerf hoera !!!

Op mijn vorige oproep voor mensen die burens konden assisteren kreeg ik een positieve reactie, waarvoor dank Evelyne. Vraag om assistentie kan voor het eerste contact gewoon via mij verlopen.

Buurtkring Hertoghe is een initiatief van Nottebohm WZC, Biartstraat 2, 2018 Antwerpen.

Met steun van de Burgerbegroting van het District Antwerpen, Koning Boudewijnstichting en steunfonds GZA

Daarnaast gebeurde er deze maand heel wat.

Blij verrast was ik door de geweldige opkomst voor onze ontmoetingsmomenten. Er namen ook heel wat nieuwe burenen deel. De Biartstraat organiseerde een straatfeest met springkasteel en lekkere drankjes. Ze konden rekenen op heerlijke aperitiefhapjes en pasta van Doppio Zeroo. Wat fijn dat handelaars in de straat op die manier een steentje bijdragen aan de buurtactiviteiten.

De Eerste Lijnszone heeft een projectmedewerker aangeworven specifiek voor wijkgericht werken, Florine Van Puyvelde. Vanuit de buurtkring neem ik deel aan de projectgroep rond wijkgericht werk, waar we met andere buurtgroepen ideeën kunnen uitwisselen en kijken waar iedereen mee bezig is. Daarnaast is er nog steeds de stuurgroep kringgesprekken die snel ook weer bij elkaar komt om werk te maken van het verzamelen van info uit de buurt. U hoort er nog van.

Tijdens de laatste burenborrel werden weer druk plannen gesmeed om terug een etentje te organiseren. Het resultaat daarvan ziet u hieronder bij de activiteiten van de buurtkring.

Op 15 november komt het kernteam weer bij elkaar om te kijken hoe we in de toekomst verder gaan met de buurtkring. Heeft u zin hierbij aan te sluiten, laat het ons dan zeker weten.

2

OBSTAKELVRIJ
▶▶ VOLG DEZE TIPS EN MAAK MEE HET VERSCHIL !

Zet je fiets geschrankt tegen de gevel

Vuilnis tegen de gevel, dozen papier op de vensterbank

Werkborden aan de rand van de stoep aan de kant van de parkeerplaats

Deelsteps, fietsen en brommers tegen de gevel, of in de daarvoor voorziene zone

De geleidelijnen vrijhouden, zo kunnen blinden en slechtzienden zich vlot verplaatsten

De rateltickers zijn een hulpmiddel om veilig te kunnen oversteken

Meer weten? www.demarkgrave.be/obstakelvrij of volg onze Facebookpagina!

Logo: **de Markgrave** (samenwerkende voorzieningen voor blinden en slechtzienden), **District Antwerpen**, **burgerbegroting**

Heeft u al gehoord van het project Obstakelvrij van de Markgrave?

Samen leven betekent ook rekening houden met elkaar.

Even nadenken over sommige zaken = een groot verschil maken voor vele burenen.

Ook het voetpad voor Albert Heyn staat het voortdurend vol geparkeerde fietsen. Achteraan de winkel is er nochtans een fietsrek. 'T zou fijn zijn mochten we hier allemaal gebruik van maken.

Tot gauw,

Inge Melis, Buurtcoach Hertoghe

T: 0485 23 05 31

Activiteiten Buurtkring Hertoghe

Opgelet: gezien de nieuwe richtlijnen vanwege de overheid, heeft u voortaan een Covidsafe ticket nodig. heeft u moeite om hieraan te geraken of weet u niet waar u dit kan bekomen, bel me dan zeker even op - Inge 0485230531

Burenborrel vrijdag 19 november om 19u met live muziek door Bal Mystic Chanson

Kom om 19 uur naar Café Biart* en zet het weekend goed in met een gratis glas cava en een gezellig babbel.

Want de buurtkring begint bij buurten.

Dit borrelmoment gaat maandelijks door op de derde vrijdag en je kan ook gewoon koffie of een frisdrank krijgen.

Burenborrel

*Cava, een glas wijn,
een biertje of iets fris.
Bijpraten of elkaar leren
kennen. Buren bij elkaar.*

Handwerkclub elke dinsdag om 15 uur

Elke dinsdag om 15 uur komt deze gezellige groep bij elkaar om samen te handwerken, of gewoon te kletsen. Brei, haak of naai je liever in gezelschap. Wil je nog iets bijleren of kunnen wij van u iets leren. Aarzel dan niet en kom om 15 uur naar de Nottebohmzaal*

Handwerkclub

*Samen werken
Samen leren
Er zijn voor elkaar*

Op de koffie bij Hertoghe! vrijdag 5 november en vrijdag 3 december 15u

Kom om 15 uur naar de Nottebohmzaal* en geniet van elkaars gezelschap en een lekker gebakje.

Want de buurtkring begint bij ontmoeting en er zijn voor elkaar.

Dit koffiemoment gaat maandelijks door op de eerste vrijdag.

* Nottebohm WZC, Biartstraat 2, 2018 Antwerpen

Op de koffie bij Hertoghe

*Koffie, thee en gebak.
Genieten en ontmoeten.
Er zijn voor elkaar.*

Buurttentje Buurkring Hertoghe

donderdag 2 december om 19 uur

Het is na langere tijd ons een genoegen u weer eens namens de Buurkring Hertoghe uit te nodigen voor een Buurttentje.

Taverne De Grave

Van Schoonbekerstraat 186
2018 Antwerpen

(lees meer over [de Grave](#) in de rubriek dit is uw buur)

Hertoghe etenje

*Samen lekker eten en drinken.
Ontmoeten.
Tijd voor elkaar.*

4

Inge en Peter stellen u het volgende voor:

Aperitiefje:

Glaasje cava of een fruitsap

Voorgerecht:

Een huisgemaakte kroket van kalfszwezerik
of een huisgemaakte kaaskrokot

Hoofdgerecht:

Stoofpotje van hert met een sterappeltje gevuld met veenbesjes en kroketjes
of een op vel gegrilde zalm met bearnaise saus en frietjes.

Dessert:

Panna cotta met een coulis van rode vruchten.

Witte en rode huiswijn en water inbegrepen tijdens het eten

Prijs 35 euro per persoon

PRAKTISCH:

U kunt zich aanmelden VOOR 22 NOVEMBER met duidelijke vermelding van uw voorkeuren voor voorgerecht en hoofdgerecht EN aantal personen.

1. (voorkeur): per mail aan brouwermarijkejp@hotmail.com of
2. telefonisch met vermelding van uw telefoonnummer via SMS of Whatsapp naar Marijke Brouwer 0473 62 46 63

Er kunnen maximaal 50 personen deelnemen. Uw inschrijving is definitief als u bevestiging hiervan heeft gekregen. Denkt u eraan dat een overlegging van een Covid Safe Ticket verplicht is.

Namens Buurkring Hertoghe, Kris en Marijke

Dit is uw buur

REMY DE SOUZA en NEEDS

5

Een onverwachte naam in een unieke buurtwinkel waarvan het assortiment over de jaren gelijke tred heeft gehouden met de behoeftes van de klanten.

Hoek Jan van Rijswijklaan Lange Lozanastraat

hockey, de Markgravelei, pizza's en pasta's, Bangla Desh, Borgerhout, Economie, Goa, Engels, Bangli/Hindi/Urdu, Italiaans

Ik zal het allemaal uit de doeken doen maar allereerst de winkel. In toenemende mate werden sinds 2017, het jaar dat Remy de zaak overnam van zijn Iraanse voorganger, alle nog lege vierkante centimeters opgevuld met produkten die alle huishoudens dagelijks nodig hebben, onze dagelijkse "needs", oftewel behoeften, evenals behoeften die we niet alle dagen nodig hebben maar wel willen hebben. Geld overmaken kan er, allerlei electronica is er, een ruime keuze aan wijn en sterke drank, vers brood, fruit, bloemen van tijd tot tijd..... Kortom veel te veel om op te noemen. In het hoofd van Remy zitten alle prijzen! Niet verwonderlijk dat hij een paar jaar economie studie in Italië op zak heeft.

Na Italië – met weer een taal erbij - volgde Remy 12 jaar geleden zijn broer die al in België was, maar ondertussen teruggekeerd is naar Bangla Desh, waar de ouders wonen. Een Portugese vader – moeder is Bangla Deshi - verklaart hun geboorte in Goa, India, een voormalige Portugese kolonie waar de grootouders woonden. Zijn eerste job in Antwerpen was 7 jaar bij Da Giovanni, tegenover de kathedraal, daarna een winkel in Borgerhout.

Remy's grootste passie is hockey. Met intensieve training van kindsbeen af bracht hij het tot geweldige resultaten in Indische provinciale en nationale liga's. Hockey zit in zijn bloed en hij zou dolgraag kinderen coachen, er is met hockey echter niet genoeg geld te verdienen.

Hij geniet enorm van zijn dagelijks contact met mensen en een klant krijgt altijd meer dan "asjeblijf en dank je wel". Hij woont in de Markgravelei en vindt dat "onze buurt behoefte heeft aan meer uithaalzaken waar mensen elkaar treffen, een praatje maken en zo elkaar leren kennen." Je slaat de spijker op zijn kop Remy – hoe zeg je dat in Urdu?

Wat ligt er op het nachtkastje?

Alles wat met sport te maken heeft

Wat is je "quiltly pleasure"?

Eten wat volgens mijn vriendin niet goed voor me is

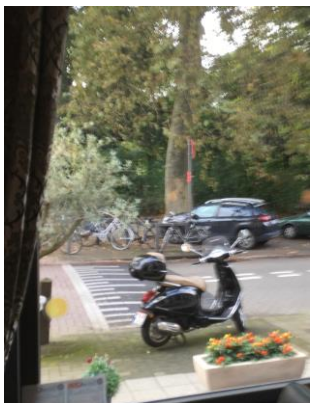
Wat staat er op je "bucket list"?

Met een speedboot 's nachts op zee

Inge en Peter

Peter en Inge

*Hoe je het ook wendt of keert, ze zijn al 12 jaar een begrip in onze buurt in **Taverne de Grave** in de Markgravelei.*

De huidige straatnaam, toegekend in 1846, verwijst naar Willem Van de Werve, heer van Schilde en

Markgraaf van het Land van Ryen, de vroegere eigenaar van de gronden waarop de Markgravelei in de 16de eeuw werd aangelegd.

12 Jaar geleden namen Peter en Inge de zaak over van twee verpleegsters, zussen, die terug in de verpleging gingen. Het concept veranderden ze naar een meer culinaire ervaring, de nadruk kwam op eten te liggen. Met niet één maar twee PIVA diploma's en een grote liefde voor koken en catering was deze nieuwe aanpak niet verrassend. De nieuwe Taverne de Grave was geboren.

Binnen hoefde er niet veel veranderd te worden. Prachtige hoge plafonds en grote ramen maken het geheel vriendelijk, licht en toegankelijk. Ik verwijs graag naar hun website <https://tavernedegrave.be/en> waar de foto's van het interieur niet zo amateuristisch zijn als de mijne.

Peter roept het beeld op van een heel jong kind dat, zonder een duidelijke reden daarvoor, geobsedeerd was door bakken en bakker wilde worden. Op 13-jarige leeftijd was dit kind in de weekends te vinden bij traiteurs. Dus, "het zat er al jong in"! Zelfstandig van zijn 21ste begon de tocht door kookland met taverne De Bolhoed in de Sudemanstraat, later uitgebreid met feestzaal Jacob. In die periode ontmoette Peter zijn Inge, die dus ook PIVA had gevolgd en waardoor De Grave vandaag de dag verse pralines – van Callebaut natuurlijk - en advocaat kan aanbieden. Ze zijn al 25 jaar bij elkaar en hebben samen twee kinderen.

De vreselijke gasontploffing in de Sudemanstraat in 1988, bracht veel heropbouw met zich mee. In die periode combineerden het tweetal een hotel in de Ardennen met de zaken in de Sudemanstraat.

Inge is afkomstig uit de Lemméstraat, een kind van de buurt waar de volgende stap De Grave werd. Er ligt hen veel gelegen aan werken "met een verhaal". Naast inkopen op de groothandelsmarkt op het Kiel, "dagelijkse trips, soms tot twee keer toe", koopt Peter vlees van 'de Jurgen' uit de Haantjeslei, "vlees van oude runderrassen met een authentiek lekkere smaak die je in de gewone supermarkt niet vindt", <https://www.steakamanger.be> en Brouwerij 'De Arend' Hoboken <https://www.brouwerij-de-arend.be> zorgt voor het bier uit eigen brouwerij.

Alle ingrediënten zijn dus aanwezig om hun concept van de klassieke keuken, lekker en fijn eten in een laagdrempelige locatie, te verwezelijken. Hun kaart past zich aan aan de seizoenen.

Van tijd tot tijd worden de batterijen opgeladen door een weekje elders. Een A4tje maakt dit duidelijk, maar óók de 35-jarige boom – zie boven - die dan voor het raam wordt gezet. Alweer een verhaaltje.

Door de week zijn ze open voor lunch en 's avonds van 6 tot 10 uur. In het weekend kunnen er feestjes vanaf 20 personen georganiseerd worden.

Tot slot,

Wat ligt er op het nachtkastje?

Peter, absoluut geen fictie

Inge, een ontspannend boek

Wat is jullie "quilty pleasure"?

Peter, in het weekend aan vakantie denken met een limoncello'ke

Inge, iets zoets

Wat staat er op de "bucket list"?

Peter, Inge, reizen met de kinderen,

Niagara Falls staat hoog op het lijstje

P.S. Inge, de advocaat was overheerlijk!

opgetekend door uuvliegende reporter, Nelly Bongers

Geschiedenis van de wijk

Beste lezers,

In onze vorige bijlage hadden we het over de grenspalen in de Vrijheid Antwerpen. Hierin schreef ik dat we niet wisten waar de grenspaal van Dambrugge gebleven was. Lezer Patrick De Meyer heeft me een tip gegeven om eens contact op te nemen met de Koninklijke Heemkundige Kring van Merksem. En met een mooi resultaat.

Hierbij het antwoord.

Bestuurlijk hoorde Dambrugge tot in 1871 bij Merksem.

GRENSPAAL ANTWERPEN-MERKSEM-DAMBRUGGE

8

Foto 1: Sint-Jobkapel op den Dam

Foto 2: Tekening grenspaal Merksem-Dambrugge

Foto 3: Grenspaal Merksem- Dambrugge in het Hofke van Roosendael

Foto 4: Grenspaal Merksem- Dambrugge in het Hofke van Roosendael

1581: In 1581 stonden er 7 grenspalen rond Antwerpen:

- Oosterweel
- Ekeren
- Dambrugge
- Borgerhout
- Berchem
- Hoboken
- Wilrijk

Deze in het Hofke van Roosendael is afkomstig van Dambrugge en hij is één van de twee die nog zijn overgebleven. De tweede staat tegenover Brouwerij De Koninck in Berchem.

De grenspaal van Dambrugge stond op de overwelfde Schijn, aan de kant van de Sint-Jobkapel op de hoek van de Bredastraat en de steeg Joossensgang.

Het paallichaam bestond uit een vierhoekige steen met daarbovenop een obelisk van witte zandsteen. (zie tekening) Zandsteen is niet bestand tegen de tand des tijds en daarom werd dat stuk vervangen door een arduinen bekroningsstuk.

In de vierhoekige steen vinden we het opschrift: A° MDLXXXI (1581)
met erboven S.P.Q.A. - Senatus Populi Que Antverpiensis (Senaat en volk van Antwerpen)

De handen op het bekroningsstuk wijzen op de "grens".

In de 16de eeuw stonden de linker- en de rechterhand symbool voor:

- rechterhand: recht van stapel en opslag
- linkerhand: tolvrijheid en de geleide op de Westerschelde

1896: - rooilijn Bredastraat werd verbeterd

- grenspaal werd verhuisd, eerst naar magazijn Leguit, later naar het tuintje voor het Steen
- nog later naar het lapidarium (kelders) van het Vleeshuis

1993: 1 maart naar Hofke van Roosendaal

Het "Hofke van Roosendael" museum is toegankelijk iedere maandag en iedere woensdag van 14 tot 17 uur, behalve op feestdagen en iedere eerste maandag van de maand. <https://antwerpmuseumapp.com/nl/tours/7334/6585>

Wegens corona, vragen wij wel om vooraf een afspraak te maken.

+32 (0)3 644 37 99

http://www.heemkring-merksem.be/kkvhm_vzw@hotmail.com

STADSMUSEUM VAN LIER

Ook een mooie najaarstrip is een bezoek aan het Stedsmuseum van Lier. (Florent Van Cauwenberghstraat) Ook hier ga je nog een grenspaal treffen die de grens afbakende van de Cuyp. Het is het gebied rond de oude stadsvesten van het Netestadje.

Het Stedsmuseum bezit ook een stijkkamer. Deze is afkomstig uit de woning van baron Georges Caroly op de Komedielaats over de Bourlaschouwburg. Zijn woning was bekend voor de grote

kunstcollectie. Waarom verwijst ik hiernaar? Wel voor het onderstaande verhaal dat ik mag publiceren van de heer Frits Schetsken die een heel interessante website heeft www.stapperloot.be Boeiende stadswandelingen langs plaatsen met een verhaal.

Foto 5: Stadsmuseum in Lier

Foto 6: fragment interieur woning baron G. Caroly

GEORGES CAROLY, BARON (1862-1936)

Jean Henri Marie Georges Caroly wordt in Brussel geboren als zoon van Anna Bosman en ene heer Caroly. Maar dat laatste is niet volledig zeker, er wordt gefluisterd dat Georges een bastaardzoon van koning Leopold II is. Anna is hofdame geweest en wanneer zij later in landhuis Appelkanthof in Boechout gaat wonen, zou de Belgische vorst daar regelmatig als bezoeker gesignaleerd zijn.

Georges zelf wordt rechter bij de Rechtbank van Eerste Aanleg te Antwerpen. Naast het buitenverblijf in Boechout heeft hij een woning in de stad, waar hij het leeuwendeel van het jaar verblijft. Voor de latere baron Caroly is dat een statig huis aan de Antwerpse Komodieplaats, recht tegenover de Bourlaschouwburg. Geen schone schijn, de man houdt echt van cultuur en elke kamer van zijn woning puilt uit van de kunst – hij laat zich op het eind van zijn leven te midden van al dat kostbaars fotograferen, zodat we achteraf precies weten wat hij zoal verzamelde: Europese kant, antiek borduurwerk, Bulgaarse sierkleden, kussens uit Perzië en China, wandbehang uit Oesbekistan en als topstuk een 17de-eeuws Antwerps kunstkabinetje met op de laden geborduurde voorstellingen van de ‘Metamorfosen’ van Ovidius.

Caroly's vakkennis is voor de Antwerpse burgemeester Camille Huysmans aanleiding om Georges met een speciale missie naar Londen te sturen. Daar wordt het schilderij ‘De Familie van Berchem’ van de Antwerpenaar Frans Floris geveild en Huysmans wil daarop een bod laten uitbrengen namens het stadsbestuur. Hij limiteert de aankoopsom tot 400.000 frank, maar Floris' werkstuk haalt op de veiling een hoger bedrag. Toch vindt Caroly dat hij het doek voor Antwerpen moet verwerven, dus biedt hij mee tot de hamer op 500.000 frank definitief valt en Caroly met de hele ‘Familie’ naar België kan afreizen. Zijn passie wordt evenwel allerminst door Huysmans gedeeld, die vindt dat Caroly zich aan de afspraak van 400.000 frank had moeten houden. Het geschil loopt zo hoog op, dat Georges uiteindelijk besluit het gekochte kunstwerk voor zichzelf te houden. Hij heeft al een testament gemaakt, waarbij hij zijn kunstcollectie voor de helft aan Antwerpen en voor de helft aan Boechout legateert. Na dit incident schrapte hij

Antwerpen uit zijn laatste wil.

Uiteindelijk zullen de meeste kunstwerken van de baron in Lier terecht komen, waar het lokale museum deels naar hem genoemd is: **Stedelijk Museum Wuyts-Van Campen en Baron Caroly** in de Florent Van Cauwenberghstraat. Weduwe Françoise Wuyts-Van Campen heeft al in 1887 de collectie van haar overleden echtgenoot Jaak Wuyts aan de stad Lier geschonken.

Caroly's komst naar Boechout betekent ook een belangrijke financiële stimulans voor de lokale Boechoutse Voetbal Vereniging (BVV), die hij in 1923 en 1929 van de ondergang redt. Die zorgt er dus voor dat haar sponsor vanop zijn terras het gejuich van de winnende goal kan horen. *2021 Stapperloot | Frits Schetsken*

Het Stedelijk Museum Wuyts-Van Campen en Baron Caroly is nu dus het Stadsmuseum van Lier geworden. Bij mijn bezoek enkele weken geleden aan het museum viel mij het schilderij van 'De Familie van Berchem' van Frans Floris onmiddellijk op. Het is prachtig gerestaureerd. Op het tekstplaatje van het schilderij vond ik geen verwijzing meer naar de familie van Berchem. Aan de gids die onze rondleiding verzorgde vroeg ik om meer uitleg. Volgens recentelijk onderzoek zou het niet de familie van Berchem zijn die hier wordt afgebeeld.... Zo zie je maar. Ik heb het verder nog eens nagekeken op de inventaris van het RKD of het Nederlands Instituut voor kunstgeschiedenis in Den Haag en het klopt dat de teksten zijn aangepast. (Zie hieronder)

Foto 7: Frans Floris, portret van een familie, 1561 gedateerd.

gedateerd op de lijst, onder: 1561 achter het opschrift

Opschrift midden: Obyt A° A Christo nato 1559 X Jan. / Anno Narus - LVIII op de lijst van het portret in de voorstelling

Opschrift op de lijst, boven: VT NIL CONCORDI THALAMO FELICIVS OMNI IN VITA ESSE POTEST ET SINE LITE TORO. in vertaling: Zoals er in het hele leven niets gelukkiger kan zijn dan een eensgestemd huwelijk en een echtelijk bed zonder ruzie

Opschrift op de lijst, onder: SIC MAGE IVCVNDVM NIHIL QUAM CERNERE GNATOS CONCORDEIS NIVEO PECTORE PACE FRVI, - 1561. in vertaling: zo is er niets plezierigers dan te ontwaren hoe een eensgestemd nageslacht met zuiver gemoed van de vrede geniet.

Foto 8: Samson en Delilah

Wie herinnert zich nog het bericht op de VRT in september 2021 dat het Rubensschilderij van Samson en Delilah, in de National Gallery te London niet van Rubens is. Een rubriekje geschiedenis schrijven is niet altijd eenvoudig...

NOVEMBER: KERKHOF- EN WAPENSTILSTANDMAAND

Rond deze periode bezoeken veel mensen een kerkhof om vrienden, familie of kennissen te gedenken. Een mooie traditie. Wij hebben in onze regio een aantal heel mooie begraafplaatsen. De laatste jaren wordt er gelukkig meer aandacht besteed aan de funeraire architectuur. Door het District Berchem is er op 31 oktober een mooie nieuwe bezoekersbrochure voorgesteld. Zoals het Schoonselhof een benaming gekregen heeft spreken we voor Berchem voortaan nu over het Floraliënhof. Het opzoekingswerk en de teksten zijn verzorgd door Mia Verbanck. Voor onze rubriek geschiedenis heb ik al een aantal keren beroep op haar mogen doen in verband met grafzerken op dit kerkhof van mensen die betrekking hebben met geschiedenis van de wijk of hier ook gewoond hebben. Er zijn in het District Berchem nog andere themawandelingen, zoals op 14 november “Bommen op Berchem” en op 27 november een

Herdenkingswandeling. Voor tickets en meer info op de website van het District Berchem.

Foto 9:
Cover brochure Floraliënhof

WONING GEORGES HANSENS – SIRET IN DE TERLINCKSTRAAT 17

Bij het onderzoek naar de bouwaanvragen van de Terlinckstraat, Sint- Hubertusstraat en omliggende straten kwam ik ook plannen tegen van grote herenhuizen. In onze vorige rubrieken hebben we het ook al gehad over de familie De Lescluze met twee grote panden. Oscar De Lescluze bouwde een herenhuis met grote tuin in de Terlinckstraat - Pieter De Coninckstraat (zie rubriek jg. 2 nr. 9) en zijn broer Monseigneur Jules De Lescluze, het nog bestaande herenhuis op de hoek met de St-Hubertusstraat en de Terlinckstraat. In 1889 wordt grenzend aan de driehoekige tuin van de Monseigneur nog een derde herenwoning gebouwd. Het ontwerp is van het bekende architectenbureau Bilmeyer en Van Riel. De woning stond tot 1963 in de Terlinckstraat nr. 17. Het is nu een appartementsgebouw. Het koetshuis in de Sint-Hubertusstraat (nu woningen nummers 40 -42-44) is afgebroken rond 1933.

13

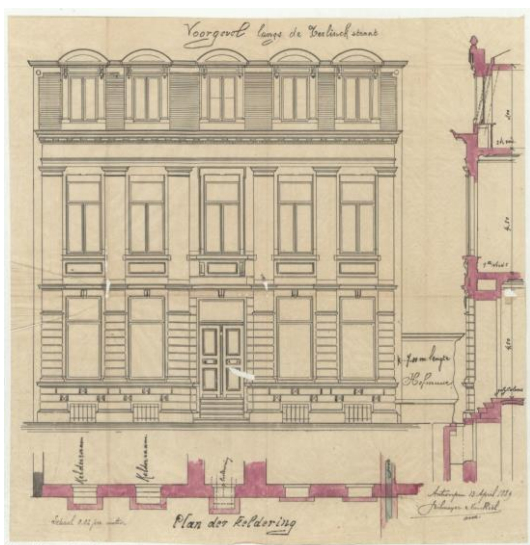

Foto 10: Voorgevel herenwoning G. Hanssens in de Terlinckstraat

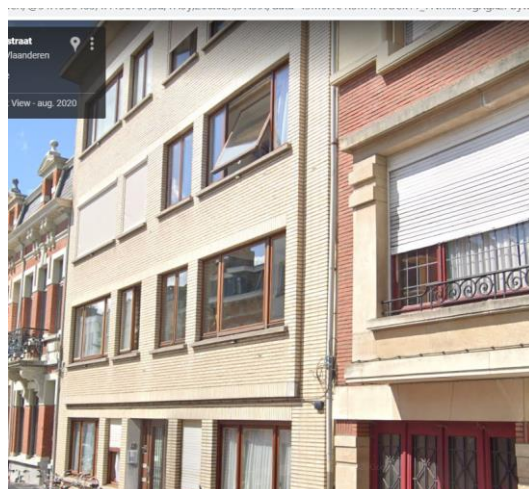

Foto 11: Huidig appartementsgebouw gebouwd in 1963

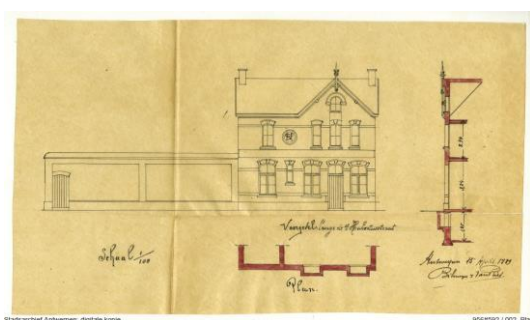

Foto 12: Koetshuis in de Sint-Hubertusstraat. Nu woningen met de huisnummers 40-42-44

Foto 13: Sint- Hubertusstraat 40-42-44

Foto 14: Plattegrond uit 1932

Foto 15: Huidige toestand perceel G. Hanssens-Siret.

Bouwheer van het herenhuis was de familie Georges Hanssens-Siret. Georges werkte in de firma Michel Hanssens (zijn vader) *Manufactures de Toiles et Cotons* in de Sanderusstraat nr 14. Zijn oudere broer Jean was gehuwd met Marguerite Belpaire. (nichtje van de schrijfster Marie Belpaire uit de Markgravelei). Op de grote groepsfoto (Pasen 1905) van de familie Meeùs in de tuin van het kasteel van Jules Meeùs in de huidige Kardinaal Mercierlei staat Georges Hanssens met enkele van zijn kinderen afgebeeld. Er was een grote vriendschapsband tussen de families. Op de foto ontbreekt Georges zijn echtgenote, Suzanne Siret (1862-1892). Georges bleef achter in het grote huis met 5 kinderen. Zijn moeder zal mee voor de opvoeding van de kinderen zorgen. En dan komt WOI. Veel families vluchten naar Engeland en Nederland. De Familie Hanssens zou in Amsterdam verbleven hebben. In een verdere aflevering zal ik het hebben over een weduwe met 15 kinderen en haar schoonzus ook weduwe met 9 kinderen. Samen vluchtten ze naar Engeland. De rijken gingen naar luxe hotels en de arme bevolking werd opgevangen in barakken. Zoals kamp Zeist waar ook onze bekende kunstenaar Rik Wouters verbleef. Wanneer het Museum voor Schone Kunsten geopend is in september 2022 komt er zeker eens een rubriek over Rik Wouters en onze buurtbewoner dokter Ludo Van Bogaert. Via Geneanet hebben we de afstammelingen van de familie Hanssens kunnen contacteren. Hopelijk worden de mooie grafzerken op de begraafplaats van Berchem (Floraliënhof) terug onderhouden.

Foto 16: Groepsfoto familie Meeùs. Pasen 1905

Foto 17: Georges Hanssens (detail groepsfoto)

Foto "Familie Meeüs - de Vicq de Cumplich", Berchem, Kapellei, Pasen 1905(23 april)
 Identificatie van de personen, van links naar rechts:

nr	Voornaam	Familienaam	Geboorte Datum	Geboorte Plaats	Leef-tijd
1	Charles	van Nyen-Meeüs	20/08/1864	Antwerpen	40
2	Albéric	Waterkeyn	20/12/1900	Berchem	5
3	Jules	Waterkeyn	24/05/1892	Berchem	12
4	Ellisabeth	Waterkeyn	4/12/1899	Berchem	5
5	Anne	van Nyen	31/10/1901	Berchem	5
6	Georges(jr)	Hanssens	12/05/1891	Berchem	13
7	Antoine	Waterkeyn	20/04/1902	Berchem	3
8	Cécile	van Nyen	23/09/1900	Berchem	4
9	Henri	Waterkeyn	25/04/1891	Antwerpen	13
10	Marie-Hélène	Meeüs	20/09/1902	Berchem	2
11	André	van Nyen	2/05/1903	Berchem	1
12	Terésa	van Nyen	5/05/1895	Berchem	9
13	Paul	van Nyen	10/02/1871	Antwerpen	34
14	Paule	Meeüs	11/12/1903	Berchem	1
15	Jan	Waterkeyn	5/07/1898	Berchem	6
16	Fernand	Meeüs	21/01/1881	Anvers	14
17	Geneviève	van Nyen	1/01/1897	Berchem	8
18	Luc	Waterkeyn	19/04/1897	Berchem	8

n°	Voornaam	Familienaam	Geboorte Datum	Geboorte Plaats	Leef-tijd
19	Adrien	Hanssens	22/04/1886	Antwerpen	9
20	Alberte	van Nyen-Meeüs	21/05/1871	Antwerpen	33
21	Georges	Waterkeyn	13/01/1895	Berchem	10
22	Etienne	van Nyen	30/04/1904	Berchem	0
23	Marie-Ange	Waterkeyn-Meeüs	25/03/1870	Antwerpen	35
24	Jean	van Nyen	11/02/1898	Berchem	7
25	Madeleine	Meeüs-Mertens	22/07/1876	Antwerpen	8
26	Marthe	Meeüs	1/05/1905	Antwerpen	0
27	Marcel	Waterkeyn	2/03/1896	Berchem	9
28	Georges	Hanssens-Siret	2/09/1858	Antwerpen	46
29	Eugène	Meeüs	30/03/1876	Antwerpen	38
30	Emma	Meeüs-de Vicq de C.	14/11/1839	Leuven	65
31	Marguerite	Hanssens	23/05/1888	Antwerpen	16
32	Marie-Thérèse	Hanssens	27/03/1887	Antwerpen	8
33	Jules	Meeüs-de Vicq de C.	16/01/1843	Antwerpen	62
34	Marie-Thérèse	Waterkeyn	14/09/1893	Berchem	11
35	Madeleine	van Nyen	23/04/1894	Berchem	11

Afwezig op de foto:

Jean	Waterkeyn-Meeüs	03/01/1868	Antwerpen	geboren met nootens
Terésa	Meeüs	29/10/1872	Antwerpen	Barne de Ward Ceter
Suzanne	Siret	6/01/1862	St-Niklaas	afgeboorte 21/02/1899
Gabrielle	Hanssens	20/10/1889	Antwerpen	

P.S. 21/02/19

Foto 18: benamingen personages van de groepsfoto

Foto 19: grafzerk Michel Hanssens op het Floraliënhof

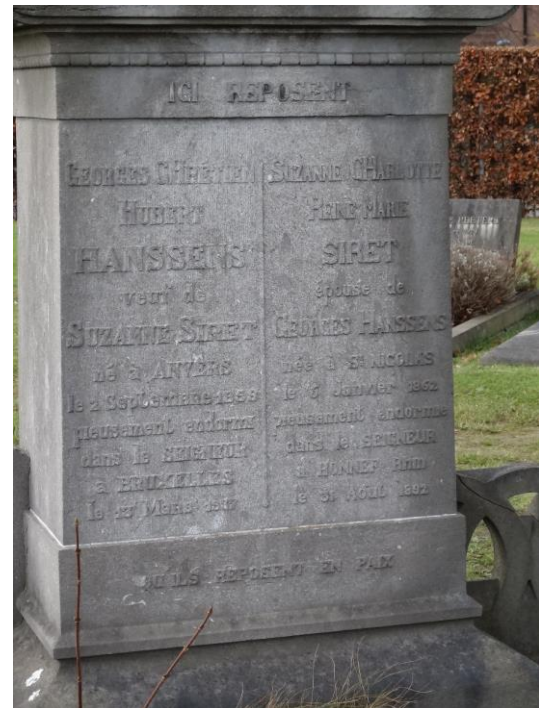

Foto 20: grafzerk Georges Hanssens-Siret

DE FAMILIE SIRET

Hoe zouden we deze rubriek kunnen schrijven zonder internet en altijd met maar enkele weken voorbereiding. Zo ontdekte ik een heel interessante website over Luis (Louis) Siret van de hand van Marc Verviers.

Suzanne Siret (echtgenote Georges Hanssens) was de dochter van Adolphe Siret (1818-1888) uit Sint-Niklaas. Hij was een Belgisch historicus, biograaf, letterkundige en dichter. Hij was ook lid van de Koninklijke Academie van België en stichter van de Koninklijke Archeologische Kring van het Waesland. Mogelijk woonde de familie Siret in het kasteel Walburg in Sint-Niklaas. Ik heb nog geen bevestiging gekregen van de Archeologische Kring hierover. Het is alleszins een mooi kasteel met park in het centrum van Sint-Niklaas. Een uitstapje waard.

In 1838 publiceert hij zijn eerste dichtbundel *Les Genêts*. De Franse auteur Victor Hugo vindt één van zijn vroege verzen zo goed dat hij Siret een brief met felicitaties toestuurt. *Rêves de jeunesse*, uitgegeven in 1843, wordt beschouwd als zijn beste lyrische werk. In zijn latere poëzie, zoals de *Chants nationaux*, weerklinkt een vurig patriotisme. Kunsthistorische studies van zijn hand over Rafaël en Rubens en zijn *Dictionnaire historique et raisonné des peintres de toutes les écoles, depuis l'origine de la peinture jusqu'à nos jours* oogsten veel bijval.

Adolphe Siret ligt begraven op het kerkhof van de Abdij van Park in Heverlee. Mijn nieuwsgierigheid was geprikkeld en een bezoek aan deze mooie site stond op het programma voor een bezoek. Het graf heb ik niet gevonden, maar wel mooie grafzerken gezien van bekende personen, zoals de familie Eyskens. Momenteel loopt er in de abdij een prachtige tentoonstelling 'Blik op oneindig'. De omgeving nodigt uit voor een herfstwandeling.

Foto 21: Adolphe Siret

Foto 22: Dictionnaire historique

Suzanne had nog bekende broers, Henri en Louis Siret, twee mijnbouwingenieurs die werkzaam waren in de Sierra Almagrea in de Spaanse provincie Almeria. Ze bouwden een groot waterreservoir en legden de basis voor de watervoorziening in Cuevas del Almanzora. Zij hebben er ook heel wat prehistorische vondsten gedaan die nu getoond worden in verschillende buitenlandse musea. Louis Siret huwt met Madeleine Belpaire (nichtje van de schrijfster Marie Belpaire uit de Markgravelei). Haar vader Alfred Jules Belpaire was als ingenieur beroemd door de uitvinding van een locomotiefmotor.

Louis Siret had in La Herrerias een archeologisch privémuseum in zijn woning. De broers Siret hebben in Spanje verschillende straatnamen en zelfs een *Playa* in *Villaricos* gekregen. Ze waren geen onbekenden in binnen- en buitenland i.v.m. de archeologie. Voor meer informatie, lees zeker de website over Luis (Louis) Siret. In 2006 heeft er in Brussel een grote tentoonstelling geweest over de vondsten van Luis Siret.

Foto 23: Luis Siret in 1887

Foto 24: Playa Luis Siret in Villaricos

Foto 25: Casa Luis Siret in Herrerias

Foto 26 Grafzerk Siret- Belpaire in Aguilas

Foto 27: gedenkplaat Luis Siret in Almeria

Foto 28: Tentoonstelling in 2006 te Brussel

Madeleine Belpaire (die jong gestorven is in Spanje en er ook begraven ligt) had nog een broer Alfred (jr.). Deze is gehuwd met Jeanne Woeste. Zij was de oudste dochter van de minister Charles Woeste. Nog even uw geheugen opfrissen?

BOEK, FILM EN MUSICAL DAENS

Minister Graaf Charles Frédéric August Woeste (1837-1922) was van thuis uit protestant maar bekeerde zich tot het katholicisme onder impuls van zijn moeder. Hij gaat tot de Katholieke Partij behoren en richt zelfs in 1869 het verbond van Katholieke Kringen op. Hij was vanaf 1874 tot aan zijn dood lid van de Kamer van volksvertegenwoordigers voor het arrondissement Aalst. Werkterrein ook van priester Daens. Charles Woeste was het niet eens met de gematigde en radicale christendemocraten die de Katholieke partij wilden omvormen in een standenpartij met een sociaal-vooruitstrevend en democratisch programma. Hierdoor kwam hij in conflict met de Christenen Volkspartij van priester Adolf Daens. Door het boek "Pieter Daens" van Louis Paul Boon, de succesrijke film en dan de musical krijgen we een beeld van de mensonwaardige omstandigheden waarin gezinnen moesten leven tijdens de industriële revolutie rond 1900. Voor Georges Woeste was kinderarbeid geen enkel probleem.

Misschien het moment om in deze donkere dagen het boek nog eens te lezen van Louis Paul Boon.

Foto 29: Graaf Charles Woeste (1837-1922)

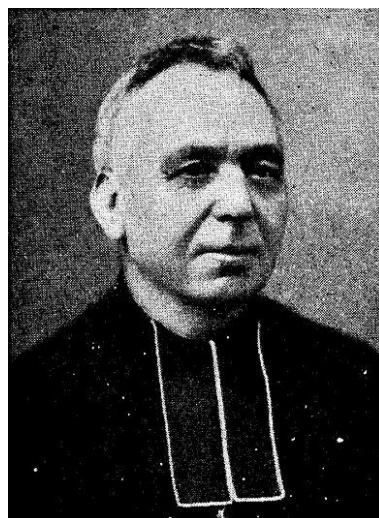
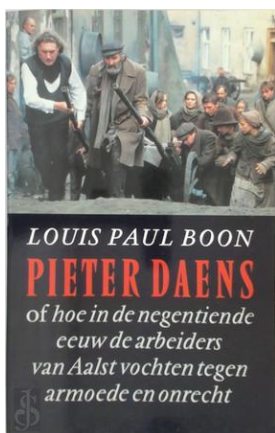

Foto 30: Priester A. Daens (1839-1907)

Met dank aan: mevr. Lia SOMERS
Voorzitster KkvHM vzw
Koninklijke Kring voor Heemkunde Merksem vzw
Hofke van Roosendael
De heer Pierre Schreinemacher, Patrick De Meyer, Marcel Windey, Mia Verbanck, Vincent de Paul Hanssens, wikipedia Charles Woeste en priester Daens, website stichting Luis Siret door Marc Verviers, Tijdschrift van de Heemkring "Den Dissel", Sinaai nr. 2 2013, Karl Scheerlinck

Foto's: interieur Stadsmuseum- Openbaar Kunstbezit Vlaanderen
Koninklijke Kring voor Heemkunde Merksem
Collectie Pierre Schreinemacher,
website Luis Siret,
RKD- Den Haag
Bouwaanvragen Felixarchief- Antwerpen

Aanvullingen of opmerkingen op deze rubriek zijn steeds welkom.

email: Alex.elaut@proximus.be of tel: 0478 311253

© Alex Elaut

Wist je dat

Sint Martinus

Het verhaal van de heilige Martinus, bisschop van het Franse Tours zal bij de meeste mensen wel bekend zijn. Hij leefde in de vierde eeuw na Christus en was in zijn jonge jaren soldaat. Volgens de overlevering heeft Martinus ooit zijn soldatenmantel in tweeën gesneden om een verkleumde bedelaar te kleden.

Voor het christendom in onze streken verkondigd werd, beleefden de Kelten en Germanen hun eigen geloof. Het feest van Sint Maarten is verbonden met de Keltische en Germaanse gebruiken van onze voorouders. De christelijke verkondigers vervingen vaak de Germaanse rituelen en feesten door christelijke

betekenissen en figuren. Zo kregen oude gewoonten een nieuwe betekenis.

Martinus werd geboren in Sabaria, Hongarije, in het jaar 316, het huidige Szombathely (Hongaars) Steinamanger (Duits) in West-Hongarije aan de grenzen van het Romeinse Rijk. Zijn vader werd een magistraat in dienst van het Romeinse leger. Het gezin verhuisde naar Pavia in Italië waar hij zijn jeugd zou doorbrengen. De legenden vertellen dat hij zich als jongen van 12 jaar liet opnemen in de kerk als catechumeen (doopleerling), tegen de wil van zijn ouders in. Op 15-jarige leeftijd nam hij dienst in het Romeinse leger onder de keizers Constantinus en Julianus en werd geplaatst bij de ruitery in Gallië (Frankrijk). In deze periode speelt het beroemde verhaal dat hij bij de stadspoort van Amiens een naakte bedelaar ontmoette die hem een aalmoes vroeg. Omdat hij niets dan zijn wapen had, gaf hij hem een stuk van zijn soldatenmantel door die met zijn zwaard in tweeën te snijden. In die tijd behoorde een helft van de kleding aan de keizer en de andere helft was persoonlijk bezit. Sint Maarten protesteert tegen de Romeinse onderdrukking en kiest voor de armen.

In een droom verscheen Christus met de helft van zijn mantel om zich heen geslagen: "Wat je voor de geringste van mijn broeders hebt gedaan, dat heb je aan Mij gedaan". Dit gaf voor hem de doorslag om Christen te worden en zich te laten dopen. Hij werd gedoopt door de bisschop Hilarius van Poitiers. Hij geraakte tijdens die legerperiode steeds meer in een innerlijk conflict tussen zijn als soldaat dienstbaar zijn aan de Romeinse keizer of aan zijn christelijke roeping. Hij neemt nabij Worms ontslag uit het leger en wordt door keizer Julianus lafheid verweten. Op 18-jarige leeftijd werd hij gedoopt (andere bronnen vermelden 22 jaar) en later ook in de geestelijke stand opgenomen. Zijn eerste arbeid als priester verrichtte hij in de streek waar zijn ouders leefden in Lombardije, waar hij het christelijke geloof verkondigde. Er ontstonden problemen tussen hem en de Arianen, een christelijke stroming, die de menselijkheid van Jezus van Nazareth beklemtoonden en de goddelijke afkomst van Christus niet accepteerden en die daar veel aanhang hadden. Maarten hield vast aan zijn geloof en werd slecht behandeld op last van de Ariaanse bisschop van Milaan. Hij hield zich daarna schuil als kluizenaar op het eiland Gallinaria (nu Isola d'Albenga) voor de Italiaanse Riviera. Ook bisschop Hilarius van Poitiers was op aandrang van de arianen verbannen uit Frankrijk. In 361 kon hij terugkeren naar Frankrijk en voegde zich bij de Hilarius van Poitiers.

Ook daar werd hij een kluizenaar, wonend in een afgelegen gebied, en hij wijdde zijn hele leven aan God. Hij kreeg veel volgelingen, zodat hier in 361 het eerste klooster op franse bodem ontstond. Toen St. Lidorius de bisschop van Tours, een stad in West-Frankrijk, in 371 of 372 overleed, vroegen de christenen en priester van die stad aan Maarten of hij bisschop wilde worden. Deze wilde eigenlijk gewoon kluizenaar blijven. De legenden vertellen dat Martinus via een list naar de stad werd gelokt en toen hij eenmaal in Tours was aangekomen, kon hij niet meer afzien van het bisschopsambt. In 371 werd Martinus door het volk tot bisschop van Tours gekozen. Hij bleef zijn monnikenleven voortzetten, stichtte omstreeks 375 in Tours een klooster en werkte samen met zijn kloosterlingen aan de verkondiging van het christendom in Frankrijk. Als bisschop bleef hij zijn monnikenleven voortzetten en trad op als een grote geloofsverkondiger. Hij stichtte ook veel kloosters, waarvan dat van Marmoutier het belangrijkste was. Hij vernietigde de heidense heiligdommen en preekte onophoudelijk tegen de ketterijen van die dagen. Hij werd al tijdens zijn leven als heilig beschouwd en veel wonderen werden aan hem toegeschreven.

Tijdens een missiereis sterft hij in Candes, op acht november 397, 81 jaar oud. Op elf november wordt hij in Tours begraven, zijn latere feestdag. Ook al was hij niet de marteldood gestorven, zoals veel van zijn heilige voorgangers, werd hij toch onmiddellijk door het hele volk als een grote heilige vereerd.

Rond zijn graf gebeurden vele wonderen en een eeuw later roept koning Clovis hem uit tot patroon van het Frankische volk. In Frankrijk zijn duizenden kerken aan hem gewijd, waaronder, de St. Martinus basiliek in Tours.

Zijn roem verspreidt zich ook naar het noorden. Met name de Lage landen (Vlaanderen en Nederland) en een deel van Duitsland die tot het toenmalige Frankische rijk behoorden. In Vlaanderen zijn er talloze Sint Martinusparochies over het hele land verspreid. Van Avelgem en Ardoie, tot Aalst en Asse. Van Beveren, Gent en Deinze tot Genk, Hasselt en St Truiden. Van Halle, Overrijse en Zaventem tot Olen, Westmalle en Kontich. Bij uitstek natuurlijk in de dorpen die naar Martinus (ook wel Maarten genoemd), hun naam kregen zoals Sint-Martens-Bodegem, Sint-Martens-Latem, Sint-Martens-Leerne, Sint-Martens-Lennik, Sint-Martens-Voeren.

Niet alleen in Vlaanderen, maar ook in Wallonië, bijvoorbeeld in Tourinne La Grosse en in Duitstalig België, Eupen, zijn belangrijke Martinusplaatsen met eigen vieringen. Ook in Nederland zijn belangrijke Martinusparochies zoals in de steden Utrecht (Domkerk) en Groningen met de bekende Martinitoren waar Martinus de patroon van de stad is geworden. Hiernaast zijn tientallen andere kleinere parochies aan hem gewijd of dragen zijn naam zoals Maartensdijk bij Utrecht, St. Maartensdijk op Tholen en Sint Maartensbrug in Noord Holland. Tegenwoordig zijn de Sint Maarten herdenkingen nog steeds zeer verschillend van land tot land, regio tot regio en van stad/dorp tot stad/dorp en evolueren zich nog steeds. Brandstapels, lampionnen en fakkels zijn maar een beperkt element van de tradities.

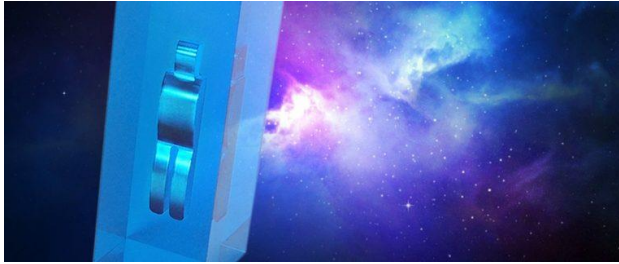
Nelly Bongers (met veel hulp van het web)

Uit in de buurt

Paul en Patrick Van Hoeydonck - GO BABY GO!

21.10.2021

Nog tot 17 december kan je in het Antwerpse provinciehuis werk van kunstenaars Paul en Patrick van Hoeydonck bekijken. De presentatie GO BABY GO! is een eerste interventie in de installatie Every Collection Hides Another Collection, een ontwerp van Nico Dockx. De provincie Antwerpen ontsluit zo met wisselende opstellingen haar kunstcollectie.

In de zomer van 1971 plaatste de bemanning van Apollo 15 de sculptuur Fallen Astronaut van de Antwerpse kunstenaar Paul Van Hoeydonck op de maan. Het is nog steeds het enige kunstwerk op het maanoppervlak. Naar aanleiding van de vijftigste verjaardag van deze

gebeurtenis organiseert de provincie Antwerpen GO BABY GO!, een kleine presentatie met werk van Paul Van Hoeydonck (1925) en zijn zoon Patrick Van Hoeydonck (1959-1984) in de kunstinstallatie Every Collection Hides Another Collection. Kunstwerken uit de eigen collectie worden aangevuld met bruiklenen uit de verzameling van de kunstenaar en enkele openbare collecties.

Wanneer

Van 24 september tot en met 17 december 2021, van maandag tot vrijdag van 8 tot 18 uur (gesloten tijdens weekends en op feestdagen).

Waar

Provinciehuis Antwerpen, Koningin Elisabethlei 22, Antwerpen

Over de kunstcollectie

Met een verzameling van ruim 2200 objecten bezit de provincie een rijke en diverse kunstcollectie. Het merendeel van de collectie is afkomstig van kunstenaars die een link hebben met de provincie Antwerpen. Het provinciebestuur zorgt ervoor dat haar kunstwerken op verschillende locaties toegankelijk zijn voor het grote publiek. In het provinciehuis wordt de collectie in wisselende opstellingen getoond in de installatie [Every Collection Hides Another Collection](#).

Bob Daems

Beheerder kunstcollectie

kunst@provincieantwerpen.be

+32 472 98 14 11

*Buurthuis Unik
verhuist naar de Franssenplaats.*

Fotohoekje – ontmoetingsmomenten georganiseerd door Buurtkring Hertoghe in oktober 2021

Monica stelt onze nieuwe projecten voor en vraagt ook aandacht voor het project "Obstakelvrij" waarover meer info in deze krant.

Projecten: bloemenvaas, krant op een andere wijze gedrukt, boekenruilkast

Hieronder enkele foto's van een gezellig gevuld Café Biart tijdens vorige deurenborrel en de handwerkclub.

Heeft u nog vragen, bedenkingen, ideeën voor deze buurtkrant of voor de buurt? Heeft u zin om mee aan te sluiten bij het kernteam Hertoghe? Aarzel niet om ons te contacteren buurtkringhertoghe@gmail.com of T: 0485 23 05 31

Buurtkring Hertoghe is een initiatief van Nottebohm WZC en kon tot stand komen met de ondersteuning van Burgerbegroting District Antwerpen, Koning Boudewijnstichting, steunfonds GZA

